

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний
університет

Видавництво ТОВ «ДКС-центр»

СТАН РОЗВИТКУ АНАЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В УКРАЇНІ

Г. Л. Норд

0 0 0 0 0 3 3

УДК 651

Г. Л. Норд,

кандидат економічних наук, професор б.в.з

Директор навчально-наукового інституту післядипломної освіти Чорноморського національного університету імені Петра Могили

СТАН РОЗВИТКУ АНАЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В УКРАЇНІ

A. L. Nord,

Candidate of Economic Sciences, Professor B.V.

Director of the Educational and Scientific Institute of Postgraduate Education of the Petro Mohyla Black Sea National University

STATE OF DEVELOPMENT OF ANALYTICAL RESEARCH IN UKRAINE

В статті досліджено докторські дисертації вітчизняних вчених з позиції розвитку економічного аналізу. Визначено, в яких саме напрямках виконувались дисертації. Результати досліджень згруповано за наступними блоками: розвиток системи обліково-аналітичного забезпечення управління суб'єктами господарювання, проблеми бухгалтерського обліку та економічного аналізу господарської діяльності або окремих об'єктів управління, удосконалення організації та методології контролю та економічного аналізу в формуванні інформаційного простору управління господарською діяльністю підприємств. В процесі дослідження було виявлено, що теоретичні положення розвитку економічного аналізу як функціональної економічної науки залишилися поза увагою вчених. Встановлено, що лише окремі з досліджень були обґрунтовані в частинні визначення місця економічного аналізу в управлінні господарською діяльністю або ж її окремими складовими.

In the article doctoral dissertations of domestic scientists from the standpoint of development of economic analysis are researched. It is determined in which directions the theses were carried out. The research results are grouped according to the following blocks: development of the system of accounting and analytical provision of management of subjects of management, problems of accounting and economic analysis of economic activity or individual objects of management, improvement of organization and methodology of control and economic analysis in the formation of information space management of economic activities of enterprises. In the course of the study, it was discovered that the theoretical positions of the development of economic analysis as a functional economic science were left out of the attention of scientists. It has been established that only some of the studies were substantiated in part by determining the place of economic analysis in the management of economic activity or its separate components.

Ключові слова: економічний аналіз, аналітичне забезпечення, обліково-аналітичне забезпечення, контроль, методологія аналізу.

Key words: economic analysis, analytical support, accounting and analytical support, control, methodology of analysis.

Актуальність теми. Сучасна наука про економічний аналіз в Україні розвивалася в рамках галузі знань «економічні науки» та наукової спеціальності 08.00.09 – Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). Протягом понад чверті століття даному питанню було присвячено не велику кількість дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук з проблем теорії, організації та методології економічного аналізу, проте дані праці є основоположними в формуванні та розвитку вітчизняної науки про економічний аналіз.

Виклад основного матеріалу. Перше десятиліття ХХ ст. характеризувалося підвищенням інтересом вчених до проблем економічного аналізу, що пов'язано з інтенсивністю глобалізаційних процесів, розширенням та зміною властивостей ринків, в тому числі ринку капіталу, які в свою чергу обумовили трансформацію запитів користувачів, появу нових об'єктів, зміну властивостей існуючих. Характеризуючи докторські дисертації вітчизняних вчених з позиції розвитку положень економічного аналізу варто зазначити, що вони виконувалися в двох напрямках: по-перше, на перетині бухгалтерського обліку та економічного аналізу для розробки комплексу обліково-аналітичних систем управління суб'єктів господарювання різних форм власності, величини та галузі; по-друге, стосувалися суто проблем розвитку теорії, організації та методології економічного аналізу (табл. 1).

Таблиця 1

Вихідні положення дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.09. – бухгалтерський облік,

аналіз та аудит (за видами економічної діяльності) з проблем бухгалтерського обліку та економічного аналізу

Автор та тема	Мета	Предмет / Об'єкт	Новизна в частині економічного аналізу
1	2	3	4
<i>Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління суб'єктами господарювання</i>			
Гоголь Т.А. «Обліково-аналітичне забезпечення в управлінні діяльністю підприємств малого бізнесу України»	комплексне розв'язання проблем обліково-аналітичного забезпечення діяльності підприємств малого бізнесу шляхом розробки теоретичних, методологічних, організаційних і практичних рекомендацій та пропозицій до побудови обліково-аналітичної системи управління в цілому та розвитку бухгалтерського обліку і аналізу господарської діяльності зокрема, що спрямовано на забезпечення інформаційних потреб користувачів	Об'єктом дослідження є система обліково-аналітичного забезпечення управлінської діяльності в секторі малого бізнесу. Предметом дослідження є комплекс теоретичних, методологічних, організаційних та практичних положень обліково-аналітичного забезпечення в управлінні діяльністю підприємств малого бізнесу України.	- удосконалено порядок оцінювання економічного потенціалу малого підприємства на основі сформованого складу кількісних та якісних показників, що характеризують рівень фінансових можливостей, кредитоспроможності, ризику та ймовірності банкрутства. Використання запропонованої системи показників забезпечує проведення експрес- і комплексного аналізу фінансово-господарської діяльності та сприяє удосконаленню процесу аналітичного забезпечення управління підприємств малого бізнесу; - удосконалено методичні підходи до оцінки ймовірності банкрутства, що базуються на виборі методу оцінки залежно від параметризації малих підприємств: 1) на основі побудови багатофакторної дискримінантної моделі з використанням сформованого комплексу фінансових показників та їх вагових коефіцієнтів у рамках облікового забезпечення діяльності малих підприємств; 2) на основі скорингового аналізу та побудови інтегрального показника з використанням запропонованих рейтингових критеріїв та прийомів експертного оцінювання. Використання таких методик доповнює результати комплексного аналізу економічного потенціалу та дає можливість його використання на малих та мікропідприємствах в рамках експрес-аналізу

Лаговська О.А. «Розвиток бухгалтерського обліку та аналітичного забезпечення вартісно-орієнтованого управління: теорія, методологія, організація»	обґрунтуванні теоретичних, методологічних та організаційних положень обліково-аналітичного забезпечення вартісно-орієнтованого управління діяльністю підприємств задля максимізації фінансової потужності та значимості вітчизняних суб'єктів господарювання у світовому економічному просторі	Об'єктом дослідження є процес облікового та аналітичного забезпечення вартісно-орієнтованого управління підприємством. Предметом дослідження є теоретико-методологічні та організаційно-практичні положення обліково-аналітичного забезпечення вартісно-орієнтованого управління підприємством.	- удосконалено систему обліково-аналітичного забезпечення оцінки вартості підприємства на базі модифікованого диференційованого підходу до застосування показника економічної доданої вартості як основи досягнення інвестиційної привабливості суб'єктом господарювання з позиції різних груп заінтересованих осіб через підвищення надійності аналітичних процедур
Гнилицька Л.В. «Обліково-аналітичне забезпечення функціонування системи економічної безпеки підприємства»	присвячена комплексному розв'язанню проблем розвитку бухгалтерського обліку та аналізу господарської діяльності шляхом розробки теоретичних і практичних рекомендацій, що ґрунтуються на засадах соціально-орієнтованої економіки і спрямовані на забезпечення інформаційних потреб функціонування системи економічної безпеки підприємства	Об'єктом дослідження є процеси забезпечення функціонування системи економічної безпеки підприємства на основі використання технологій обліку та аналізу. Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методологічних та прикладних засад формування обліково-аналітичного забезпечення системи економічної безпеки підприємства як інформаційного підґрунтя прийняття рішень щодо його безпечного та стійкого функціонування	- вперше розроблено методичні положення оцінювання економічної надійності контрагентів, які ґрунтуються на концептуальних підходах до діагностики фінансового стану підприємства у поєднанні з прийомами експертного оцінювання та методами спеціального забезпечення безпеки, дозволяють здійснювати багаторівневий системний моніторинг економічних взаємовідносин з контрагентами; - удосконалено теоретико-організаційні положення фінансової діагностики в межах обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки, шляхом розширення її прийомів з метою уточнення як об'єктів дослідження (оскільки фінансова діагностика в системі економічної безпеки виходить за межі власного підприємства і перетворюється на механізм зовнішніх досліджень), так і суб'єктів фінансової діагностики (оскільки в системі економічної безпеки цей напрям досліджень здійснює аналітик з питань фінансово-економічної безпеки);
Реслер М.В. «Обліково – аналітичне забезпечення операційної компоненти фінансового менеджменту»	обґрунтування теоретичних та методичних засад обліково-аналітичного забезпечення операційної компоненти фінансового менеджменту з метою досягнення фінансової стійкості підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств чорної металургії на основі практичних рекомендацій, спрямованих на оптимізацію інформації обліку і аналізу		
<i>Проблеми бухгалтерського обліку та економічного аналізу господарської діяльності або окремих об'єктів управління</i>			

<p>Пархоменко В.М. «Концепція розвитку бухгалтерського обліку, контролю і аналізу витрат на якість продукції»</p>	<p>науково обґрунтовано підхід до облікового відображення та контрольної -аналітичного забезпечення витрат на якість продукції (забезпечення, поліпшення, підтримка), що реалізується на основі інтеграції системи бухгалтерського обліку та системи управління якістю продукції</p>	<p>Об'єктом дослідження є конвергенційні зв'язки підсистем бухгалтерського обліку, контролю та аналізу з системою управління якістю продукції в частині витрат на якість. Предметом дослідження є теоретико-методологічні та організаційно-практичні засади бухгалтерського обліку, внутрішнього контролю та економічного аналізу витрат на якість продукції.</p>	<p>- набуло подальшого розвитку комплексний організаційно-методичний підхід до економічного аналізу витрат на якість продукції, реалізація якого здійснюється в розрізі таких напрямів: встановлення основних завдань та визначення фінансових і нефінансових показників якості продукції, отримання достовірних результатів щодо стану якості, врахування яких забезпечить ефективну організацію аналітичних досліджень та визначення впливу показників на результати діяльності підприємства з метою забезпечення його керівництвом достовірною інформацією для прийняття ефективних управлінських рішень</p>
<p>Кантасва О.В. «Бухгалтерський облік і аналіз інноваційної діяльності підприємств: організація і методологія»</p>	<p>розробка теоретичних, методологічних і організаційних положень системи обліково-аналітичного забезпечення інноваційної діяльності підприємств</p>	<p>Об'єктом дослідження є відображення в системі бухгалтерського обліку процесів інноваційної діяльності та її аналітичне забезпечення на підприємствах України. Предмет дослідження – теоретико-методологічні та організаційні проблеми розвитку бухгалтерського обліку та аналізу інноваційної діяльності підприємств.</p>	<p>- удосконалено теоретико-організаційне забезпечення економічного аналізу інноваційної діяльності в частині мети та завдань аналізу, методів визначення ризику в передпроектних оцінках інновацій, що забезпечує можливість оцінки результатів інноваційної діяльності; - набуло подальшого розвитку методологія економічного аналізу через розвиток його методів для оцінки можливостей інноваційного розвитку підприємства на етапі аналізу варіантів інноваційних проєктів, що дозволяє підвищити ефективність прийнятих рішень щодо реалізації інноваційного проєкту; - набуло подальшого розвитку модель економічного аналізу ефективності інноваційної діяльності, яка з урахуванням впливу організаційних і технологічних факторів діяльності створює можливості для формування аналітичної інформації про витрати, доходи та фінансові результати від інноваційної діяльності для забезпечення здійснення ефективного управління</p>

<p>Левицька С.О. «Облік, контроль та аналіз діяльності неприємницьких організацій»</p>	<p>розробка теоретичних і практичних положень із обліку, контролю та аналізу щодо ефективного використання неприбутковими організаціями отриманих цільових та бюджетних коштів</p>	<p>Об'єктом дослідження є процес обліку, контролю та аналізу діяльності неприбуткових організацій. Предметом дослідження є теоретико-методологічні засади реформування системи обліку, контролю та аналізу діяльності бюджетних і небюджетних неприбуткових організацій.</p>	<p>- опрацьовано методику аналізу ефективного використання одержаного фінансування неприбутковими організаціями. Аналітичні прийоми поширено на програмно-цільовий метод планування бюджетів, що забезпечує оптимізацію способів фінансування і загалом відповідає міжнародній практиці аналізу діяльності неприбуткових організацій</p>
<p>Крупка Я.Д. «Облік і аналіз інвестиційної діяльності підприємства: методологія та організація»</p>	<p>розглянуто організаційно-методологічні питання обліку та аналізу інвестиційної діяльності підприємств. Розкрито головні поняття, підходи до оцінки та інформаційного забезпечення, побудована структурно-логічна модель інвестування. Досліджено структуру інвестиційних ресурсів, виявлено зв'язок інвестицій з капіталом підприємства</p>	<p>Об'єктом дослідження є інвестиційна діяльність підприємств державних будівельних корпорацій "Укрбуд" і "Укрбудматеріали". Предметом дослідження є методологія і організація обліку інвестиційної діяльності підприємств будівельного комплексу відповідно до національних і міжнародних стандартів обліку, а також система оцінки і аналізу інвестиційної привабливості та ефективності окремих проектів.</p>	<p>- визначено напрями щодо оцінки і аналізу ефективності інвестування: привабливість майбутніх проектів, забезпечення їх ресурсами, зіставлення інвестиційних доходів і витрат, оцінка ефективності та ліквідності інвестицій; - обґрунтовано найбільш придатні для перехідної економіки методи і показники оцінки ефективності інвестицій. Запропоновано здійснювати розрахунок внутрішньої норми доходності інвестицій (одного з найбільш важливих показників оцінки ефективності) комбінованим способом з використанням методів ітерації та інтерполяції; - вдосконалено методику і розроблено програмне забезпечення щодо проведення інтегральної оцінки та аналізу інвестиційної привабливості підприємств та окремих проектів.</p>
<p>Брадул О.М. «Теорія та методологія бухгалтерського обліку і аналізу діяльності корпорацій»</p>	<p>досліджено теоретико-методологічні засади обліково-аналітичного забезпечення менеджменту за умов інтеграції та інтернаціоналізації капіталу, розвитку корпоративного сектору економіки України та формування нових економічних суб'єктів - корпорацій</p>	<p>Об'єктом дослідження є бухгалтерський облік і аналіз діяльності підприємств корпоративного сектору економіки України. Предметом дослідження є сукупність теоретико-методологічних та органі-заційних засад бухгалтер-ського обліку й аналізу в інформаційному забезпеченні менеджменту корпорацій</p>	<p>- вперше розроблено процесуальну будову комп'ютерної інформаційної системи аналізу (КІСА) діяльності корпорацій, що дозволяє досягти цілісності системи проведення аналізу при розмежованості джерел інформації, засобів проведення аналізу і виконавців, та створити адекватне аналітичне забезпечення менеджменту корпорацій у реальному режимі часу; - удосконалено методологічні засади оцінки ефективності функціонування бізнес-одиниць у структурі корпорації в частині розробленого показника їх взаємодії</p>

<p>Костюченко В.М. «Методологія й організація обліку і аналізу діяльності юридичної особи та її дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці»</p>	<p>розроблення й обґрунтування концептуальних положень методології та організації обліку й аналізу діяльності юридичної особи та її дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці, що ґрунтуються на вітчизняних і міжнародних стандартах фінансової звітності, надання рекомендацій щодо їх практичного застосування</p>	<p>Об'єктом дослідження є процес обліку та аналізу діяльності групи підприємств як єдиної економічної одиниці. Предметом дослідження є теорія й методологія консолідації та аналізу фінансової звітності групи підприємств як єдиної економічної одиниці відповідно до національних і міжнародних стандартів обліку</p>	<ul style="list-style-type: none"> - вперше запропоновано методологічний інструментарій оцінювання вартості групи підприємств з використанням методів аналізу коефіцієнтів прибутковості, дисконтування грошових потоків, економічної доданої вартості, що дасть змогу розрахувати вартість капіталу групи підприємств та оцінити перспективу розвитку материнського підприємства і його дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці; - вперше розроблено методика аналізу звітних сегментів групи підприємств у контексті консолідованих фінансових звітів, що уможливило запровадження механізму оцінювання діяльності групи за реальними та потенційними ринками збуту продукції, місцями виробництва й безпосередньо видами бізнесу; - вдосконалено методи аналізу консолідованих фінансових звітів на основі моделей оцінювання вартості групи підприємств з метою формування інформації про майбутній фінансовий стан, вартість капіталу юридичної особи та її дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці
---	--	---	---

<p>Мороз Ю.Ю. «Бухгалтерський облік та аналітичне забезпечення моніторингу економічного потенціалу підприємства»</p>	<p>З'ясовано, що економічний потенціал підприємства може вимірюватися через інформацію рахунків бухгалтерського обліку агрегованим показником доданої вартості, який охоплює доходи працівників, витрати на соціальне забезпечення, кошти амортизації на відтворення необоротних активів, податкові платежі, чистий прибуток, безповоротні надходження активів, зміни корисності активів за наявними об'єктами обліку на балансових і позабалансових рахунках та вартості ділової репутації</p>	<p>Об'єктом дослідження є процес відображення складових економічного потенціалу підприємства в бухгалтерському обліку та аналітичного забезпечення їх моніторингу. Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методологічних, організаційних і практичних проблем бухгалтерського обліку та аналітичного забезпечення процесу моніторингу економічного потенціалу підприємства.</p>	<p>- вперше сформовано методологічні положення до аналітичного забезпечення моніторингу економічного потенціалу підприємства на основі сукупності підходів до оцінки створення, використання і розвитку об'єктів доданої вартості із 6 застосуванням адаптованих до інформаційних ресурсів бухгалтерського обліку пооб'єктних та комплексних моделей економічного аналізу, спрямованих на розширення превентивної та діагностичної цілей системи управління та розробку заходів щодо запобігання ризикам привабливого формування ринкової вартості підприємства. Доведено, що ділова репутація, як складова економічного потенціалу підприємства, – це синергетичний результат взаємодії внутрішнього і зовнішнього середовища, що формується в зонах контакту підприємства та суспільства на основі реалізації спільних для них стратегій, а управління діловою репутацією є складним і неперервним процесом, що залежить від ефективності управління, адекватності прийнятих рішень, організації роботи з персоналом, відносин з постачальниками, покупцями і державою;</p>
--	---	--	---

		<p>– комплексні функціональні факторні моделі оцінки ефективності формування та використання економічного потенціалу з узагальненням трансформацій запропонованих показників у розрахунки темпів розвитку підприємства, рентабельності чистих активів за адаптованою методикою DuPont, окупності авансованих фінансових ресурсів і економічної безпеки діяльності підприємства, факторного аналізу доданої вартості. Це дозволить визначити місце окремих факторів у формуванні економічного потенціалу підприємства</p> <p>- показники для пооб'єктного аналізу елементів, що формують економічний потенціал підприємства в частині оцінки ефективності формування доданої вартості, ділової активності персоналу, податкового навантаження, формування фінансового результату, співвідношень показників моделі створення доданої вартості. Це дасть можливість підвищити змістовність аналітичної інформації та ефективність управління доданою і ринковою вартістю підприємства;</p>
--	--	---

<p>Гушко С.В. «Методологічний та організаційний аспекти обліку, аналізу та аудиту в управлінні підприємств гірничо-металургійного комплексу»</p>	<p>обґрунтування концепції та розроблення методологічних і організаційних засад формування облікової, контрольної й аналітичної системи в управлінні підприємствами гірничо-металургійного комплексу</p>	<p>Об'єктом дослідження є бухгалтерський облік, аналіз та аудит в управлінні підприємств. Предметом дослідження є теорія, методологія й організація обліку, аналізу й аудиту в управлінні підприємств гірничо-металургійного комплексу України.</p>	<p>- удосконалено теоретичні положення аналізу промислових підприємств з урахуванням світових тенденцій їх стратегічного розвитку через виокремлення взаємопов'язаних самостійних складових: аналізу господарської діяльності підприємства, аналізу ефективності інвестицій та системної оцінки ефективності взаємовідносин «підприємство—галузь», що сприятиме подальшій гармонізації положень економічного аналізу на «мікро», «макро» та «мега» рівні як однієї з умов переходу до інноваційної моделі розвитку підприємств гірничо-металургійного комплексу; індикативний комплекс ключових показників у – удосконалено рамках стратегії розвитку промислових холдингів з використанням моделі формування збалансованої системи показників, шляхом виділення п'яти ключових напрямів: фінансового стану, технології, організації процесів управління, клієнт-ринок, інноваційної діяльності та підвищення знань персоналу. Ці показники є складовою інформаційного забезпечення системи управління економічної діяльності, основні інформаційні джерела якої – дані обліку, аналізу та аудиту в управлінні. Її реалізація сприятиме оперативності управління ресурсами промислового холдингу, регулюванню їх виробничим навантаженням, контролю за відображенням облікової інформації;</p>
<p><i>Контроль на економічний аналіз в системі управління</i></p>			

<p>Корінько М. Д. «Контроль та аналіз діяльності суб'єктів господарювання в умовах її диверсифікації: теорія, методологія, організація»</p>	<p>комплексне вирішення проблем розвитку контролю та аналізу діяльності суб'єктів господарювання в умовах її диверсифікації шляхом розробки теоретичних положень і практичних рекомендацій</p>	<p>Об'єктом дослідження є система контролю та аналізу діяльності суб'єктів господарювання в умовах її диверсифікації. Предметом дослідження є теоретичні, методологічні та організаційні засади контролю й аналізу диверсифікації діяльності суб'єктів господарювання</p>	<p>- вперше отримано методологічні підходи до здійснення аналізу, що дає можливість отримати показники для використання при розробці та прийнятті управлінських рішень щодо: визначення необхідності диверсифікації діяльності; вибору найефективнішого проекту, можливості здійснення та оцінки результатів диверсифікації за даними фінансової звітності із застосуванням розробленої комп'ютерної програми;</p> <p>- удосконалено теоретичні засади аналізу діяльності суб'єкта господарювання в умовах її диверсифікації шляхом встановлення його ролі в цих умовах, що забезпечує одержання аналітичних оцінок наявного стану та змін у ресурсах, процесах і результатах господарської діяльності суб'єкта господарювання для обґрунтування та прийняття управлінських рішень стосовно необхідності диверсифікації, вибору варіантів її проектів, можливості їх впровадження та отримання результатів за ними;</p> <p>- удосконалено організаційні положення щодо аналізу діяльності суб'єктів господарювання з позиції системного підходу, що забезпечує отримання аналітичної інформації для прийняття управлінських рішень на всіх етапах диверсифікації</p>
---	--	---	--

Костирко Р.О. «Контроль і аналіз в управлінні економічним потенціалом підприємств: методологія та організація»	обґрунтування та розробка теоретичних, методологічних і організаційних положень контролю і аналізу в управлінні економічним потенціалом підприємств та визначення напрямів і механізмів їх реалізації в процесі організації контрольно-аналітичної системи, адаптованої до умов ринкової економіки України	Об'єктом дослідження є система контролю і аналізу в управлінні економічним потенціалом підприємств реального сектору економіки України. Предметом дослідження є теоретичні, методологічні та організаційні аспекти контролю і аналізу в управлінні економічним потенціалом підприємств в умовах ринкової невизначеності економіки	- вперше обґрунтовано нові підходи до виявлення резервів в процесі аналізу економічного потенціалу для покриття втрат від ризиків за об'єктами, який, – на відміну від існуючої практики формування резервів, – визначає процедури оцінювання втрат економічних вигід та формування інформації для розробки бюджету резервних коштів та заходів щодо запобігання ризикам; - удосконалено систему комплексного аналізу економічного потенціалу підприємств за трьома рівнями (попереднім, динамічним, інтегральним) шляхом визначення сегментів і показників аналізу відповідно до складових потенціалу та критеріїв (потужності, результативності, резервів), використання запропонованого аналітичного інструментарію, процедури інтегральної оцінки і параметризації результатів аналізу на основі матричного методу, що дає можливість визначити фактори, які впливають на економічний потенціал, здійснити його рейтингове оцінювання у розрізі галузей та прийняти управлінське рішення щодо розвитку цього потенціалу:
--	--	---	---

Характеризуючи перший напрям дисертаційних досліджень, зазначимо що в даному напрямі працювали: В.М. Костюченко «Методологія й організація обліку і аналізу діяльності юридичної особи та її дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці» [8]; С.В. Гушко «Методологічний та організаційний аспекти обліку, аналізу та аудиту в управлінні підприємств гірничо-металургійного комплексу» [4]; О.М. Брадул «Теорія та методологія бухгалтерського обліку і аналізу діяльності корпорацій» [1]; Р.О. Костирко «Контроль і аналіз в управлінні економічним потенціалом підприємств: методологія та організація» [7]; М.В. Реслер «Обліково – аналітичне забезпечення операційної компоненти фінансового менеджменту» [14]; Ю.Ю. Мороз «Бухгалтерський облік та аналітичне забезпечення моніторингу економічного потенціалу підприємства» [12]; В.М. Пархоменко «Концепція розвитку бухгалтерського обліку, контролю і аналізу витрат на якість продукції» [13]; Я.Д. Крупка «Облік і аналіз інвестиційної діяльності підприємства: методологія та організація» [9]; О.В. Кантаєва «Бухгалтерський облік і аналіз інноваційної діяльності підприємств: організація і методологія» [15]; С.О. Левицька «Облік, контроль та аналіз діяльності непідприємницьких організацій» [11]; Л.В. Гнилицька «Обліково-аналітичне забезпечення функціонування системи економічної безпеки підприємства» [2]; О.А. Лаговська «Розвиток бухгалтерського обліку та аналітичного забезпечення вартісно-орієнтованого управління: теорія, методологія, організація» [10]; Т.А. Гоголь «Обліково-аналітичне забезпечення в управлінні діяльністю підприємств малого бізнесу України» [3]; Корінько М. Д. «Контроль та аналіз діяльності суб'єктів господарювання в умовах її диверсифікації: теорія, методологія, організація» [6]. Систематизація праць за напрямками дослідження (об'єктні, галузеві та інші) та їх вихідні положення представлено в табл. 1.

Дослідження результатів дисертаційних робіт в даному напрямі дозволить оцінити сучасний стан наукового теоретичного знання науки про економічний аналіз. Це в свою чергу має стати підґрунтям для ідентифікації критичних точок в методології та організації і визначення напрямів їх трансформації і розвитку в забезпеченні управління фінансовою безпекою підприємств.

Аналізуючи результати наукових досліджень праць вчених щодо проблем бухгалтерського обліку та економічного аналізу, зазначимо, що їх групування та інноваційність можна ідентифікувати в розрізі наступних блоків:

- по-перше, розвиток системи обліково-аналітичного забезпечення управління суб'єктами господарювання. Дисертаційні дослідження в даному напрямі присвячені розробці організаційно-методичним положенням економічного аналізу господарської діяльності в загальній системі обліково-аналітичного забезпечення управління. Об'єктами

економічного аналізу в даному напрямі виступають як господарська діяльність в цілому, так і її види або сфери прояву зокрема. Окремі дослідження присвячені розробці методик в розрізі об'єктів управління або напрямів економічного аналізу, зокрема вартість бізнесу – О.А. Лаговська, ризики та загрози безпеці підприємства – Л.В. Гнилицька та Т.А. Гоголь. Зауважимо, що питання сталого розвитку як загрози фінансово-економічній безпеці підприємства були окреслені в розробці рекомендацій з удосконалення організації та методики економічного аналізу в працях О.А. Лаговської. В цілому дисертаційні дослідження даного напрямку дозволили підвищити якісні характеристики економічного аналізу та спрямованні на розвиток його організації та методології та розширення теоретичного знання про економічний аналіз;

- по-друге, блок проблеми бухгалтерського обліку та економічного аналізу господарської діяльності або окремих об'єктів управління. Даний напрям дослідження обумовлений потребою удосконалення системи бухгалтерського обліку для цілей економічного аналізу або ж на основі нових методик бухгалтерського обліку розширення методологічного інструментарію економічного аналізу. Об'єктом зазначених досліджень вступали господарська діяльність підприємств та організації окремих галузей та організаційних форм, а також об'єкти бухгалтерського обліку та економічного аналізу, що дозволило удосконалити систему інформаційного забезпечення управління. В напрямі розвитку бухгалтерського обліку та економічного аналізу господарської діяльності підприємств окремих галузей та організаційно-правових форм працювали: С.О. Левицька (неприбуткові організації) – удосконалено аналіз ефективності використання одержаного фінансування неприбутковими організаціями; В.М. Костюченко (група підприємств) – вперше одержано методологічний інструментарій аналізу та оцінки вартості групи підприємств та методику аналізу звітних сегментів, удосконалено методи аналізу консолідованих звітів; О.М. Брадул (корпорації) - розроблено процесуальну будову комп'ютерної інформаційної системи аналізу та удосконалено оцінку ефективності функціонування бізнес-одиниць корпорації; С.В. Гушко (гірничо-металургійна галузь) – удосконалено систему економічного аналізу в забезпеченні стратегічного розвитку підприємств; Ю.Ю. Мороз (переробні підприємства) – удосконалено організацію та методологію аналітичного забезпечення управління моніторингу економічного потенціалу підприємства. Розробка організаційно-методологічного забезпечення економічного аналізу окремих видів господарської діяльності підприємств міститься в докторських дисертаціях: О.В. Кантаєвої – розроблено комплекс аналітичних процедур оцінки можливостей інноваційного розвитку підприємства; Я.Д. Крупки – розвинено методологію економічного аналізу ефективності інвестиційних проектів в умовах перехідного періоду. Питання розвитку бухгалтерського обліку та економічного аналізу в розрізі окремих об'єктів були досліджені в докторських дисертаціях: В.М. Пархоменка (витрати на якість) – обґрунтовано комплексний організаційно-методичний підхід витрат на якість. Підсумовуючи результати аналізу щодо наукових здобутків вітчизняних вчених, варто вказати на їх значенні в розширенні наукового знання економічного аналізу в сфері організації та методології, що обумовлено трансформацією структури об'єктів управління в різних галузях національної економіки України;

- по-третє, удосконалення організації та методології контролю та економічного аналізу в формуванні інформаційного простору управління господарською діяльністю підприємств. В даному напрямі працювали М.Д. Корінько та Р.О. Костирко. В дисертаційній роботі М.Д. Корінька в частині економічного аналізу розроблено комплекс аналітичних показників та організацію їх застосування щодо визначення необхідності та оцінки диверсифікації діяльності, теоретичні положення місця економічного аналізу в управлінні диверсифікацією. Костирко Р.О. розробив нові підходи до виявлення резервів в процесі аналізу економічного потенціалу для покриття втрат від ризиків за об'єктами, удосконалив систему комплексного аналізу економічного потенціалу підприємств, запропонував аналітичний інструментарій, процедури інтегральної оцінки і параметризації результатів аналізу на основі матричного методу. Отже, дослідники обґрунтували напрями розвитку методології та організації економічного аналізу за окремими об'єктами або сферами управління, що примножило наукове знання та розширило методологічний інструментарій.

Висновки. Підводячи підсумок оцінки результатів наукових досліджень вітчизняних вчених, що присвятили свої докторські дисертації проблемам розвитку бухгалтерського обліку та економічного аналізу на початку XXI ст. варто зазначити, що дослідження були обмежені обранням об'єктом та предметом дослідження. В свою чергу примноження наукового знання економічного аналізу відбулося в частині методології та організації шляхом розширення методологічного інструментарію до існуючих об'єктів управління та/або адаптації існуючих методів та методики до нових об'єктів управління, що обумовлені розвитком економічних систем або ж зміною фундаментальних економічних теорій чи теорій вивчення економічних систем. Теоретичні положення розвитку економічного аналізу як функціональної економічної науки залишилися поза увагою вчених; лише окремі з них були обґрунтовані в частині визначення місця економічного аналізу в управлінні господарською діяльністю або ж її окремими складовими.

Література.

1. Брадул О.М. Теорія та методологія бухгалтерського обліку і аналізу діяльності корпорацій: автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук.: 08.00.09 / О.М. Брадул ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К., 2009. – 35 с.
2. Гнилицька Л.В. Обліково-аналітичне забезпечення функціонування системи економічної безпеки підприємства: автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: спеціальність: 08.00.09 "Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)"; 21.04.02 "Економічна безпека суб'єктів господарської діяльності" / Л.В. Гнилицька. – Київ. – 2013. – 40 с.
3. Гоголь Т.А. Обліково-аналітичне забезпечення в управлінні діяльністю підприємств малого бізнесу України: дис. ... на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: 08.00.09 / Т.А. Гоголь; Держ. ВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - Київ, 2015.- 320 с.
4. Гушко С.В. Методологічний та організаційний аспекти обліку, аналізу та аудиту в управлінні підприємств гірничо-металургійного комплексу: автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: Спеціальність 08.00.09 – Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності) / С.В. Гушко. – Київ. – 2011. – 44 с.
5. Кантаєва О.В. Бухгалтерський облік і аналіз інноваційної діяльності підприємств: організація і методологія : автореф. дис.

... на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: 08.00.09 / О.В. Кантаєва: Житомир; ЖДТУ – 2011 – 39 с.

6. Корінько М.Д. Контроль та аналіз діяльності суб'єктів господарювання в умовах її диверсифікації: теорія, методологія, організація: автореферат ... д-ра екон. наук, спец.: 08.00.09 - бух. облік, аналіз та аудит (за видами екон. діяльності) / М.Д. Корінько. – Київ : Державна академія статистики, обліку та аудиту, 2008. – 38 с.

7. Костирко Р.О. Контроль і аналіз в управлінні економічним потенціалом підприємств: методологія та організація : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: 08.00.09 / Р.О. Костирко . – Київ, 2010 . – 36 с.

8. Костюченко В.М. Методологія й організація обліку і аналізу діяльності юридичної особи та її дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці: автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: спеціальність 08.00.09 – Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності) / В.М. Костюченко. – Київ. – 2008. – 40 с.

9. Крупка Я.Д. Облік і аналіз інвестиційної діяльності підприємств: методологія та організація [Текст] : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: 08.06.04 / Я. Д. Крупка; Тернопільська академія народного господарства. – Т., 2002. – 32 с.

10. Лаговська О.А. Розвиток бухгалтерського обліку та аналітичного забезпечення вартісно-орієнтованого управління: теорія, методологія, організація : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: 08.00.09 / О.А. Лаговська; МОНМС України, Житомир. держ. технол. ун-т. – Житомир, 2012. – 40 с.

11. Левицька С.О. Облік, контроль та аналіз діяльності непідприємницьких організацій: автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: спеціальність 08.06.04 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит / С.О. Левицька. – Київ. – 2005. – 36 с.

12. Мороз Ю.Ю. Бухгалтерський облік та аналітичне забезпечення моніторингу економічного потенціалу підприємства [Текст]: автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: 08.00.09 / Ю.Ю. Мороз ; Житомир. держ. технол. ун-т. – Житомир, 2012. – 39 с.

13. Пархоменко В.М. Концепція розвитку бухгалтерського обліку, контролю та аналізу витрат на якість продукції [Текст] : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: 08.00.09 / В.М. Пархоменко; Житомир. держ. технол. ун-т. – Житомир, 2011. – 36 с.

14. Реслер М.В. Обліково-аналітичне забезпечення операційної компоненти фінансового менеджменту: автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: 08.00.09 / М.В. Реслер; Тернопільський національний економічний університет. – 2015. – 40с.

References.

1. Bradul, O.M. (2009) Theory and methodology of accounting and analysis of corporations: d-ra ekon. nauk Thesis 08.00.09, Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t., Kyiv, 35 p.

2. Hnylyts'ka, L.V. (2013) Accounting and analytical support for the functioning of the enterprise's economic security system: d-ra ekon. nauk Thesis: 08.00.09, 21.04.02, Kyiv. 40 p.

3. Hohol', T.A. (2015) Accounting and analytical support in the management of small business enterprises in Ukraine: Abstract of d-ra ekon. Nauk dissertation: 08.00.09, Kyiv. nats. ekon. un-t im. Vadyma Het'mana", Kyiv, 320 p.

4. Hushko, S.V. (2011) Methodological and organizational aspects of accounting, analysis and audit in the management of enterprises of the mining and metallurgical complex: d-ra ekon. Nauk Thesis: 08.00.09, Kyiv, 44 p.

5. Kantaieva, O.V. (2011) Accounting and analysis of innovative activity of enterprises: organization and methodology: d-ra ekon. Nauk Thesis: 08.00.09, ZhDTU, Zhytomyr, 39 p.

6. Korin'ko, M.D. (2008) Control and analysis of business entities in the conditions of its diversification: theory, methodology, organization: d-ra ekon. Nauk Thesis: 08.00.09, Derzhavna akademiia statystryky, obliku ta audytu, Kyiv, 38 p.

7. Kostyrko, R.O. (2010) Control and analysis in the management of the economic potential of enterprises: methodology and organization: d-ra ekon. Nauk Thesis: 08.00.09, Kyiv, 36 p.

8. Kostiuchenko, V.M. (2008) Methodology and organization of accounting and analysis of the legal entity and its subsidiaries as a single economic unit: d-ra ekon. Nauk Thesis: 08.00.09, Kyiv, 40 p.

9. Krupka, Ya.D. (2002) Accounting and analysis of investment activity of enterprises: methodology and organization: d-ra ekon. nauk Thesis: 08.06.04, Ternopil's'ka akademiia narodnoho hospodarstva. Ternopil, 32 p.

10. Lahovs'ka, O.A. (2012) Development of accounting and analytical support of value-oriented management: theory, methodology, organization: d-ra ekon. Nauk Thesis: 08.00.09, Zhytomyr. derzh. tekhnol. un-t, Zhytomyr, 40 p.

11. Levyts'ka, S.O. (2005) Accounting, control and analysis of non-profit organizations: d-ra ekon. Nauk Thesis: 08.06.04, Kyiv. 36 p.

12. Moroz, Yu.Yu. (2012) Accounting and analytical support for monitoring the economic potential of the enterprise: d-ra ekon. Nauk Thesis: 08.00.09, Zhytomyr. derzh. tekhnol. un-t, Zhytomyr, 39 p.

13. Parkhomenko, V.M. (2011) Concept of development of accounting, control and analysis of costs for product quality: d-ra ekon. Nauk Thesis: 08.00.09, Zhytomyr. derzh. tekhnol. un-t, Zhytomyr, 36 p.

15. Resler, M.V. (2015) Accounting and analytical support of operational components of financial management: d-ra ekon. Nauk Thesis: 08.00.09, Ternopil's'kyj natsional'nyj ekonomichnyj universytet. Ternopil' 40 p.

Стаття надійшла до редакції 20.02.2016 р.